

FROM SEED TO SEED

Educational films on seed production

MARUL

Asteraceae, Türkçe'deki adıyla Papatyagiller ailesinin ve *Lactuca sativa* türünün bir üyesi olan marul, dört ana çeşide ayrılır:

- Pürüzsüz ve hafifçe girintili yapraklı Yaşıl baş salata ile gevrek ve biraz girintili çukuntulu yapraklı olan Batavia marulunu kapsayan göbek marul,
- Uzunca bir süre ve yapraklara sahip Roman marulu,
- Bazı çeşitleri epey küçük yapraklara sahip olan, genelde göbek oluşturmeyen küçük marul,
- Özellikle Asya'da, etli gövdesi ve gevrek yaprakları için yetiştirilen kuşkonmaz marulu, nam-ı diğer kök marul.

Marulların önemli bir özelliği iklime ve mevsimlere uyum sağlama becerileridir. Özellikle kış soğuklarına veya sıcak dalgalarına dayanıklı ve tohumla kalkması yavaş olan çeşitleri vardır.

Tüm iklim koşullarına adapte olmuş marullar bulunmaktadır.

Marul çiçeğine çiçek başı denir. Ersektir ve kendi kendine tozlanır, yani erkek ve dişi organlar aynı çiçeğin içindedir ve birbirleriyle uyumludur. Bir başka deyişle bu bitki kendine döllektir.

Farklı türler arasında böceklerden kaynaklanan bir çapraz döllenme riski vardır, iklim ne kadar sıcaksa bu risk o kadar yüksektir.

Dünyanın bazı bölgelerinde, yetiştirilen marullarla çapraz tozlaşabilecek yabancı türler bulunur.

Çaprazlanmayı engellemek amacıyla; iki marul çeşidi birbirlerine en az birkaç metre mesafeyle yetiştirilir. Sıcak bölgelerde bu mesafenin daha fazla olması gerekir.

Farklı çeşitler birbirlerinden file örtülerle de ayrıştırılabilir. Bu yöntem için, "Tohum Üretimi"nin ABC'sindeki izolasyon teknikleri modülüne bakınız.

Aynı anda çiçeklenmelerini önlemek için farklı çeşitlerin ekimini zamansal açıdan aralıklarla da yapılabilir. Yine de bitkinin tohum üretmek için yeterli zamanın olması için tohum toprağa yeterince erken ekilmelidir.

Tohumluk marul, gıda olarak tüketilmesi amacıyla yetiştirilen marulla aynı şekilde büyütülür.

Genetik çeşitliliği korumak için en az bir düzine tohumluk bitki gereklidir.

Ekil, renk veya büyüme mevsimi gibi çeşidin belirli özelliklerine göre bitki seçimine özen gösterilmelidir. Bu yapılmazsa zamanla çeşit özelliklerini kaybedersiniz.

Bazı marul, sık yapraklı bir göbeğe sahiptir. Batavia marulunun gevrek, çentikli yaprakları vardır.

Adından da anlaşılacağı gibi kışık marul, yılın soğuk döneminde yetiştirilir ve bir sonraki baharda tohum üretir. Böylelikle düşük sıcaklıklara dayanma kabiliyetini korur.

Çeşitlerinin belirli özelliklerine sahip olmayan bitkileri kaldırmalısınız. Ayrıca tohuma kalkması ve gelişme döngüsünü tamamlamaması marullardan da tohum alınmamalıdır.

Bunlar yalnızca bodur marullar üretirler. Bazı marul türleri, özellikle bazı çok sık olduğu anda tohum sapı başının içinden geçmekte zorlanır. Bazen, kışık büyüme tomurcuğunun yaralanmaması için dikkatlice başının üst kısmında bir yarık açarak ona yardımcı olmak gerekebilir. Alternatif olarak, göbeği çevreleyen yaprakları birer birer kaldırabilirsiniz. Hava nemli olduğu anda yapraklar çürüme eğilimi gösterir. Bu durumda koparımlar gerekir.

Tohuma kalkması olan marul, ortalama bir metre yüksekliğe ulaşabilir ve ayrı ayrı veya gruplar halinde sergide başlanmaya ihtiyaç duyabilir.

Çiçek açtıktan sonra tohumun oluşması, çevre koşullarına bağlı olarak 12 ila 24 gün sürer. Marulların çiçek başları kademeli olarak çiçek açar, bu nedenle de tohumlar aynı anda olgunlaşmaz. Aynı bitkide aynı anda tomurcuk, çiçek ve tohumlar bulunur.

Tohum olgunlu?u, solmu? bir ba?ç?k hasat edilerek ve ba? parmak ile i?aret parma?? aras?nda ezilerek belirlenir. Tohumlar ayr?lmaz ve ba?ç?k içinde s?k???p kal?rsa, daha fazla olgunla?malar? gerekiyor demektir.

Tohumlar ba?ç?ktan kolayca dü?tü?ünde ise hasat edilmeye haz?r olduklar? anla??ılır.\nEn iyi tohumlar marulun ana sap?nda bulunur.

Hava ko?ullar?n?n tohum hasad?nda büyük etkisi vard?r.

Ya?murlu, nemli hava tohum olu?umuna zarar verir ve a??r? nem, tohumlar? mantar sald?r?lar?na kar?? hassas hale getirir.

Baz? bölgelerde tohumluk bitkiler bir sundurma alt?nda yeti?tirilmelidir.

Tohumlar üç farklı ?ekilde hasat edilebilir.

?lk olgunla?an ba?ç?k toplan?r, böylece en az?ndan küçük bir hasat sa?lanm?? olur.

Tohum ba??n?n alt?na bir kova, torba veya çar?af koyup sallan?r, böylece tohumlar dü?er.

Ba?ç??n en az yar?s?n?n olgunla?mas?n? beklemek ve ard?ndan çiçek saplar?n? kesip büyük bir bez çantaya koymak da mümkündür. Çanta korunaklı, iyi havaland?r?lan ve kuru bir yere asılır. Böylece tohum bitkinin üzerinde olgunla?mas?n? tamamlayabilir.

Olgunla?ma döneminde havan?n kötü olmas? durumunda üçüncü olas?lık, bitkilerin sökülmesi, topra??n ve ta?lar?n tohumla kar??mas?n? önlemek için kökün etraf?na bir torba serilmesi ve kuru, iyi havaland?r?lan bir yerde bitkilerin ba? a?a?? asılmasıdır. Tohumlar?n büyük bir k?sm? olgunla?maya devam edecektir.

Tohum ç?karılırken çiçek saplar? tamamen kuru olmalıdır. Ba?ç?k elle ovulur ve tohumlar?n ço?u kolayca ç?kar. Döllmemeli çiçekler bo? tohum üretecektir. Çiçek saplar? ayrıca bir kovada veya başka büyük bir kaptada dövülebilir.

Tohumlar, farklı boyutlarda elekler yard?m?yla ayr??tırılır.

Son olarak, art?klar? temizlemek için tohumlar rüzgar yard?m?yla savrulmalıdır. Tohumlar bir taba?a veya bir harman savurma sepetine yerle?tirilir, ard?ndan üzerine üflenir, böylece hafif çer çöp uçurulur.

Bu amaçla esintilerden de yararlanabilirsiniz. Tohumlar? aç?k havada yere konmu? bir kaba dökülür ve kal?nt?lar rüzgarla uçar. Kuvvetli rüzgarlar olmas? durumunda kab? bir örtünün üzerine yerle?tirmeyi ihmal etmeyin.

Daha sonra tohumlar, içine türün adı, çeşidini, üretim yılı ve yetiştirildiği yeri belirten bir etiket yerleştirilmi? plastik bir torbaya konur.

Tohumlar? birkaç gün dondurucuda saklamak parazit larvalar?n? öldürecektir.

Marul tohumlar? ortalama 5 yıl, dondurucuda tutulursa da 9 yıl veya daha uzun süre çimlenebilme özelliklerini korurlar.

Saklama ko?ullar? uygun olmadığında marul tohumu bu özelliğini çok çabuk kaybeder. ?yi bir tohumluk bitki kolaylıkla 10 ila 15 gram tohum üretebilir.

Longo mai

civique
forum.org